

KADIN ERKEKLEŞİNCE

1933

Hüseyin Rahmi Gürpınar 1864-1944

KİŞİLER

Ali Tefvik Bey Elli yedi yaşındadır. Mebrure Hanım ile evlidir. Ali Süreyya, oğulları ve tek çocuklarıdır. Uzak akrabası Nasuhi Efendi, ölürken kızı Memduha'yı ona emanet etmiş, reşit olana kadar kızına bıraktığı mirası da yönetmesini istemiştir.

Mebrure Hanım Elli yaşındadır. Ali Tefvik Bey ile otuz yıldır evlidir. Oğlunu Memduha ile evlendirip, kızın parasından faydalanmak istiyordur.

Ali Süreyya Yirmi beş yaşındadır. Düşük bir maaşla çalışmaktadır. Nebahat'a aşktır. Romantik bir gençtir. Maddiyata değil isteklerine, duygularına önem vermektedir.

Memduha On sekiz yaşındadır. Ali Tefvik Bey'in vasiliği altında, yetim ve zengin bir kızdır. Ailesinden kalma dükkân, apartman gibi malları vardır. Dışarıdan çok saf bir kız olarak görülmektedir. Fakat sonrasında bunu bilerek yaptığı, görüldüğünden kurnaz olduğu anlaşılır.

Mesut Galip Yirmi üç yaşındadır. Memduha ile birbirlerine âşıklardır.

Reyhan Ali Tefvik Bey'in evinde hizmetçilik yapmaktadır. Çok bakımlı ve süslenmeyi seven bir kızdır.

Nebahat Yirmi iki yaşındadır. Babası ölmüştür ve miras olarak bir şey bırakmamıştır. Huysuz, tutucu, emekli üvey babası ve annesiyle yaşamaktadır. Annesinin bir geliri yoktur. Nebahat'ı yaşlı, zengin bir adamla evlendirmek istiyorlardı ama Nebahat bunu kabullenmiyordu.

ÖZET

Mebrure Hanım, oğlu ve Memduha'nın arasını yapıp, ikisini evlendirmeye çalışmaktadır. Memduha'nın parasına ihtiyaçları vardır ve başkasıyla evlenmesini istemiyordur. Ali Tefvik Bey, bu durumda zorlama olmaması gerektiğini düşünüp karısına akıl vermeye çalışır. Fakat Mebrure, otoriter ve inatçı bir tavırla gençlerin birbirini istememesine rağmen onları zorlar. Bu zorlama Ali Süreyya ve Mebrure'nin isyan etmelerine yol açar. Ali Süreyya, gizlice sevgilisi Nebahat ile evlenir. Memduha ise sevgilisi Mesut Galip ile kaçır. Nebahat ve Ali Süreyya, geleneksel evliliklerden çok farklı, tamamen kadın ve erkeğin eşit olduğu bir ilişki yaşamaya söz vermişlerdir ve evlilikleri de bu şekilde ilerler. Ali Süreyya ne yapıyorsa, Nebahat de o kadar şey yapar. Nebahat'ın karakteri, zaten evliliklerine karşı olan Mebrure'nin sabrını iyice taşırır. Çıkan tartışma da Ali Süreyya ve Nebahat'in evden ayrılmalrı istenir. Ali Süreyya'nın ailesi ile arası bozulur ve annesi bir daha eve gelmemesini ister. Bu sırada Nebahat ise hamiledir. Ali Süreyya, hamile eşi ile birlikte ayrı bir eve çıkar. Fakat çocukları olunca işler iyice zorlaşır. İki de eşit olmak adına işlerinden, hayatlarından ödün vermek istemez ve bebekleri bakımsızlıktan ölür. Tüm aile, bebeğin ölümünden çok etkilenir. Ali Tefvik Bey'in önderliğinde, cenazede barışırlar ve yeni bir hayata başlayacakları anlaşılır.

ÖYKÜ

Mebrure Hanım'ın planı Mebrure Hanım, komşusu ile Ali Süreyya'nın değişik tavırları ile ilgili konuşuyordu. Komşu kadın, Mebrure Hanım için bir hafiye tutmuş, Ali Süreyya'yı takip ettirecek ve neler yaptığını, kimle görüştüğünü öğrenecektir. Bir yandan elini çabuk tutup Memduha ve Ali Süreyya'yı birbirine yakınlaştırmak ister. Memduha'yı çağırır ve kızın oldukça bakımsız ve kılık kıyafeti ile ilgili özensiz olduğunu görür. Bu şekilde, Ali Süreyya'nın dikkatini çekmeyeceğini, kendine bakmasını söyler. Reyhan'ın ondan daha bakımlı dolaştığını, bu işlerden anladığını, ondan yardım almasını ister. Bu arada Ali Süreyya'ya hediye için bere ördürtüyordur. Birazdan onu tekrar çağıracağını, bere ile birlikte, kendine çeki düzen vererek gelmesini tembihler. Ali Süreyya'ya karşı biraz cilveli davranmasını da söyler. Bu sırada Ali Tefvik Bey gelir.

Ali Süreyya'nın, Memduha hakkındaki düşünceleri Memduha giderken, Ali Tevfik konuşulanları işitmiştir. Ali Tevfik, Mebrure'yi suçlar ve ona kızar. Oğullarının kesin bir dille Memduha'yı istemediğini söylemesine rağmen; Memduha'nın hayallere kapılmasına neden olduğunu, ikisinin de mutsuz olacağı bir evlilik için uğraştığını söyler. Fakat Mebrure geri adım atmaz ve tek mantıklı seçeneğin iki gencin evlenmesi olduğu konusunda ısrar eder. Bu sırada Ali Süreyya çağırılır. Ali Süreyya, Mebrure gibi saf bir kızla evlenmeyeceğini, onu görmeye bile dayanmadığını, kendisi ile fikri konularda çarpışabilecek karakterde bir kadın ile evlenmek istediğini söyler. Annesi onu zorlamaya devam eder. Onlara emanet edilmiş bir kız olduğundan ve şimdiye kadar onun parasından faydalanmış olduklarından bahseder. Ali Süreyya'nın evlenmesi, bu durumun karşılığı gibi olacaktır. Oğlunun ve kocasının karşıt görüşleri devam ettikçe, Mebrure tüm düşüncelerini açık açık söyler. Ali Süreyya'nın maaşının düşüklüğünü, maddi durumlarını hatırlatır. Memduha ile evlenip, onun parasıyla gönlünün istediği kadınla vakit geçirebileceğini söyler. Kadınının bu tavrı, baba ve oğlu şaşırır. Onu ikiyüzlü bulurlar.

Memduha'nın tavrı Bu sırada Memduha çağırılır. Kız, hiçbir renk uyumu olmayan abartılı bir elbise giymiş, ağır bir makyaj yapmıştır. Ali Süreyya, ondan kaçır gibi yapar. Gerçek şudur ki Memduha kapıdan onları dinlemiştir. Onun kolaylıkla kandırılabilir saf bir kız olduğunu düşünmeleri ile alay etmek için böyle davranıyordu. Ali Süreyya'nın kendisini istemediğini biliyor, o da başkasını istiyordu. Aşık olduğu gençle evleneceğini söyler. Mebrure Hanım, fenalık geçirir ve kesin bir dille karşı koyar. Onu korumakla görevli olduğunu, onlara emanet olduğunu öne sürerek evliliğe itiraz eder. Onun parası için peşinde dolandıklarını söyler. Memduha ise gerçekleri öğrenmiştir. Asıl kadının derdinin onun parası olduğunu biliyordu. Parası üzerinde söz hakları olduğunu, kalbine karışamayacaklarını söyler.

Mesut Galip'in eve gelişi Evdekiler aralarında tartışırken Reyhan, Mesut Galip isimli genç bir adamın geldiğini haber verir. Memduha sevgilisini çağırmıştır. Herkes şaşırır. Genç salona kabul edilir. Ali Tevfik, karısının sert tutumunun önüne geçmek için onu susturur, konuşmaya başlar. Fakat Mebrure ikisinin evlenmesine asla izin vermeyeceğini söyleyince Mesut Galip ona karşı çıkar. Onu parası için zorla Ali Süreyya ile evlendirmeye çalıştığını yüzüne vurur ve mirasın kontrolü onlara geçince inceleyip, adalet karşısında hesap vermek zorunda kalacaklarını ima eder. Bu sırada Ali Tevfik, karısının hırsı yüzünden başlarına iş açılacağını düşünmeye başlamıştır.

Hafiyenin öğrendikleri Diğer bir gün komşu, tuttıkları hafiyeyi de alarak Mebrure Hanım'ın evine gelir. Hafiyeye, Ali Süreyya'yı takip etmiştir. Nebahat isimli genç, güzel bir kızla sevgili olduklarını, birbirlerinden asla ayrılmayacaklarına dair yeminler ettiklerini öğrenmiştir. Kız da çalışıyordu. İkisi de az para kazandığı için gezebilmek için bazı eşyalarını rehin verip, yiyecek ve alkollü içecek alıp bir arabayla gezmeye gitmişlerdir. Daha fazla onları takip edememiş ama ilişkileri olduğunu, sık sık görüştüklerini ve birbirlerine aşık olduklarını anlamıştır. Hafiyeye, Nebahat'ın ailesi ile ilgili öğrendiklerini de anlatır. Mebrure Hanım çok üzülür ve öfkelenir. Kız hakkında kötü şeyler düşünür. Konuşulanları, yine kapı ardından onları dinleyen Memduha duymuştur. Konuşmaya dahil olur ve isyan eder. Mebrure Hanım, kızı fazla ürkütmemek adına ılımlı olmaya çalışsa da onu Mesut Galip ile evlendirmeyeceğini söyler. Ali Süreyya'nın onu sevdiğini ama henüz farkında olmadığını iddia etmeye devam eder. Memduha'nın artık telefonla konuşmasına izin vermiyor, bahçeye bile çıkarmıyordu. Reyhan'ı ona gözcü dikmiştir. Kız, bu kadar parası varken dört duvar arasında hapis olmasıyla ilgili söylenir.

Trafik kazası haberi Hafiyeye gider. Komşu da gidecekken Mebrure Hanım onu bırakmaz. Desteğe ihtiyacı vardır. Tam bu sırada kocası telaşla gelir. Biraz önce telefonla arandığını, oğulları Ali Süreyya ve karısının trafik kazası geçirdiğini ve durumlarının ciddi olduğunu söylemişlerdir. Oğulları ölmeden son kez ailesini görmek istediğinden eve getiriyorlardır. Mebrure Hanım oğlunun gizlice evlenmiş olduğunu düşünür ve öfkelenir. Oğlunun kaza geçirmiş olması ve durumun ciddiyeti ile ilgilemez. Kocası ve komşusu ise onu sakinleştirmeye çalışır. Bu durumda önemli olanın oğullarının sağlıklı olduğunu, diğer konunun açıklığa kavuşacağını söylerler. Ali Süreyya ile Nebahat yaralı şekilde ve doktor eşliğinde eve getirilir.

Mebrure'nin öfkesi Memduha, karmaşadan faydalanıp Mesut Galip ile kaçmıştır. Başka bir komşu bunu görmüş ama karışıklıktan zamanında haber verememiştir. Evdekiler, araba olmadığı için peşine düşemez. Ali Süreyya ise annesinin adını sayıklıyor, onu görmek istiyordu. Ama annesi yanına gitmez. Hala çok öfkelidir. Bu kazayla, Nebahat'ın eve getirilişinin oldubittiye getirilmesine tahammül edememektedir. Komşusu ve kocası onu ikna etmeye çalışır ama kadın hırsını alamıyor, oğlunun yüzünü görmek istemiyordu. Gelinin şimdiden uğursuz geldiğini, her şeyin karıştığını düşünüyordu. O sırada doktor gelir. Hastalarla ilgilenilmesini söyler. İkisinin de yaraları vardır fakat hayati tehlikeleri yoktur. İstirahat ve ilaçlarla iyileşeceklerdir. Durumları dolayısıyla yanlarında huzursuz bir durum

oluşmamasını ister. Ali Süreyya'nın annesini görme isteğini yineler. Kadın dayanamayarak biraz yumuşar ve duygulanır.

Mebrure Hanım'ın evliliğe tepkisi Ali Süreyya ve Nebahat için salona, karşı karşıya yataklar kurulur. Gençler odaya taşınır. Annesi, Ali Süreyya'nın yanına gider. Oğluna ilgi gösterir. Ali Süreyya, Nebahat'ı ona takdim eder fakat kadın göremezlikten gelir ve soğuk davranır. Oğlunun çabaları ile kızı resmi şekilde selamlar. Kazadan dolayı kime haber vermeleri gerektiğini sorar. Kız ise ailesi ile bağlarının koptuğunu, Ali Süreyya ile evlenmesine izin vermedikleri için evden ayrıldığını söyler. Mebrure duyduklarına sinirlenir. Onların da en baştan böyle yapmaları gerektiğini söyler. Nebahat'ı kim olduğu belirsiz biri olarak görüyordu. Nebahat de söylenenleri alttan almaz ve karşılık verir. O şartlarda evde kalmak istemediğini söyleyip gitmek istediğini söyler. Ali Süreyya ortalık gerginleşince fenalaşır gibi yapar. Komşuları ve kocası Mebrure Hanım'ı sakinleştirmeye çalışır ve odadan çıkarır. Odadan çıkarken oğlunu öyle görmek Mebrure Hanım'a dokunur.

Ali Tefvik Bey'in tavrı Ali Tefvik Bey, Nebahat ev Ali Süreyya'nın yanına gider. Nebahat'a karısının huyunun böyle olduğunu, yaşanan durumun kabullenilmesi zor olduğunu ama zamanla her şeyin yerine oturacağını söyler. Onun gibi bir gelin olduğu için kendini şanslı saydığını, oğlunu mutlu edecek ve beklenen gelecekteki kadının özelliklerini taşıdığını anlatır. Nebahat ile çok nazik ve saygılı konuşur. Nebahat ve Ali Süreyya bu konuşmadan çok memnun olurlar. Evliliklerinin sadece aşk ile yapılmadığını, evlenmeden her şeyi uzun uzun konuşup aralarında sözleşme bile yaptıklarını söylerler. Her işi ortak yapacaklardır. Kimse kimsende farklı bir iş yapmayacaktır. Çocuk olduğunda bile ikisi de işinden aynı derece ödün verecek, çocuk bakımı ile aynı seviyede ilgilenecektir. Ali Tefvik samimi şekilde, anlattıklarına göre evlilikte uyumu bulmakta zorluk yaşayacaklarını söyler ve onlara geçimli, güzel bir evlilik diler.

Evde huzursuzluk artar Günler geçmiştir ve Nebahat ile Ali Süreyya **konakta** yaşamaya başlamıştır. Fakat Mebrure Hanım, hiç memnun değildir ve çok sinirlidir. Nebahat, hiçbir sorumluluk paylaşmıyor, odasını bile temizlemiyordur. Sebep olarak da Ali Süreyya gibi kendisinin de çalıştığını, onun da yorulduğunu, kadınları aşığılatan diğer işlerle ilgilenemeyeceğini söylemiştir. Karı koca çalışıyor ama aldıkları para ise kendi harcamalarına ancak yetiyordu. Bu duruma kızan Mebrure Hanım, Reyhan'ı öğütlemiştir. Onların odasını hiç temizlemeyecek ve çamaşırlarını yıkamayacaktır. Fakat bu durumdan sonra da iki genç odasında hiç temizlik yapmamış, odanın iyice kirlenmesine ve darmadağın olmasına sebep olmuşlardır. Çamaşırlar da her yerde birikmiştir. En sonunda dayanamayıp Reyhan ve Mebrure Hanım çamaşırları birlikte yıkamaya başlarlar. Gündelikçi alacak paraları yoktur. Ali Tefvik Bey ise Mesut Galip ile evlenen Memduha'nın açacağı davaya hazırlanıyordu. Artık vasisi Mesut Galip olacağı için eski hesapları sorgulayacaklardır.

Evdeki büyük kavga Ali Tefvik Bey, Mebrure Hanım, komşuları konuşurken Ali Süreyya gelir. Fakat ortam gergindir. Ali Süreyya annesi ile tartışır. Karısının hamile olduğunu söyler. Annesi karısının namusu ile ilgili imada bulununca da ona el kaldırır. Ali Tefvik Bey karısının ve oğlunun tavrına öfkelenir. Ali Süreyya'ya, iş isyan noktasına geldiyse evden ayrılmalarının en doğrusu olacağını söyler. O sonrada Nebahat de gelir. Oldukça bakımlı ve güzel giyinmiştir. Ortamın gerginliğini anlar ve ne olduğunu sorar. Ali Tefvik ise konuyu geçiştirmek ister ve birazda gergin şekilde kendi işine bakmasını söyler. Nebahat ne ima ettiği konusunda üzerine gider. Ali Tefvik, ısrarla işine gitmesini, başka bir şey olmadığını söyler ama Nebahat kayınvalidesine imada bulunur ve ortam gerilir. Mebrure Hanım, onları evde istemediklerini söyleyerek öfkeyle konuşmaya başlar. Nebahat bu şekilde muamele görmesine izin verdiği için Ali Süreyya'ya da sinirlenir ve onu azarlayarak gider. Ali Süreyya karısının peşinden gider. Annesi ise bir daha oğlunu da görmek istemiyordu.

Nebahat ve Ali Süreyya'nın evlilikleri Nebahat ve Ali Süreyya, küçük bir yer kiralamışlardır. İkisi de çalışıyordu ama zar zor geçinebiliyorlardı. Bebekleri doğmuştur. Nebahat, evlenmeden önce sözleştikleri gibi her işi eşit şekilde yapmaları konusunda hassastır. Falat tartışmalar başlamıştır. Özellikle de bebeğin bakımı konusunda. İkisi de işini bırakmıyor, çalışma saatlerini azaltamıyordu. Bebek sabahtan öğlene kadar yalnız kalıyor, öğlen tatillerinde ona bakmaya geliyorlar, sonra bebek akşama kadar yine yalnız kalıyordu. Bir sabah ikisi de evden erken çıkması gerektiğini söyler. Nebahat ise sıranın Ali Süreyya'da olduğu konusunda ısrarcıdır. İşe zamanında gitmezse onun gibi kendisinin de kovulma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Maaşlarının neredeyse aynı olduğundan onun da işe ihtiyacı olduğunu söyler. Ali Süreyya ise evlenmeden önceki sözleşmeyi çocukça buluyor ve evlenince gerçek dışılığını gördüğünü söylüyordu. Nebahat geri adım atmaz. O öğlen ikisi de bebeğin yanına gelemez ve birbirlerine haber de vermezler. Ayrıca Nebahat, Ali Süreyya'nın kendisini aldattığından da şüpheleniyordu.

Bebeğin ölümü Nebahat, akşam eve gelir ve oda sessizdir. Bebek ağlamıyordur. Nebahat çocuklarının öldüğünden şüphelenir ama korkudan bakamaz. Ali Süreyya'da gelir. Birbirlerini terslerler. Çocukları ölmüştür. Duygusal şekilde konuşmaya başlarlar. O sırada komşuları gelir. Ali Süreyya'ya gelen iki de mektup getirmiştir. Karı koca mektuplar için kavga ederler. Nebahat, zorla birini elinden alır. Aldatıldığından şüpheleniyordur. Ali Süreyya ise ne kadar erkekleştiğini iddia etse de geleneksel kadın gibi davrandığını, bundan kurtulmadığını haykırır. Komşu kadın bebeğin öldüğünü görür. Onlara kızar. Bebekleri ölmüşken kavga etmemelerini söyler. Bebeklerine olan borçlarını aralarındaki sorunları hallederek ödeyeceklerini öğütler.

Ali Süreyya'ya gelen mektuplar Ali Süreyya kendisindeki mektubu okur. Babasından gelmiştir. Torunlarını görmeyi çok istediklerini, annesinin sınırlarının yumuşadığını, bazı durumlardan dolayı onlara isyan etmelerini anladıklarını yazmıştır. Devamını okuyamazlar. Nebahat'ın elindeki mektup ise Bursa'daki bir kadından gelmiştir. Hayat kadınıdır. Artık onu karısı ile paylaşamayacağını, gelip kozunu paylaşacağını ve onu karısından ayıracağını yazmıştır. Ali Süreyya, bu kadının ona bela olduğunu, evlenmeden önce tanıdığını ve evlendiği günden beri çekemeyip ona mektup yolladığını söyler. Nebahat ise ona güvenmez. Çünkü bu itirafı daha önce yapmasını bekliyordur.

Cenaze töreninde yaşananlar Son bölümde, küçük bir tabut karşısında tüm aile toplanmış ağlıyordur. Mesut Galip, Memduha ve kucağında bebeği, Mebrure Hanım ve Ali Tevfik de vardır. Herkes olanlardan dolayı çok üzgündür. Ali Tevfik olanlardan ders almaları gerektiğini söyler. Kadınların haklarına sahip çıkmasının iyi olduğunu ama kendi rollerinden tamamen sıyrılmalarının sağlıklı olmadığını söyleyerek de Nebahat'a öğüt verir. Gençleri, Mebrure Hanım'ın elini öpmesi için yönlendirir.

TEMALAR

Geleneksellik/Modernlik çatışması Geleneksel ile modern olanın çatışması, kadının değişen rolü üzerinden gösterilmektedir. Gelenekseli temsil eden Mebrure Hanım ile gelini Nebahat hiç anlaşamamaktadır. Ortak yönleri ve oluşturabildikleri ortak dilleri yoktur. Nebahat, kadının geleneksel rollerini küçümsüyor, çözümünü erkekleşmekte buluyordur. Mebrure Hanım ise alışkanlıklarından ve kalıplaşmış düşüncelerinden vazgeçemiyordur. Kadının alkol kullanması, erkeklerin içinde çalışması, ev dışında gösterişli olması, ev işlerini yapmaması onun için kabullenmesi zor durumlardır. Öykünün sonunda Nebahat, erkekleşmekteki ısrarı sonucu bebeğini kaybeder ve bu durumda onun için verilen nasihat, geleneksel ile modern arasında ortada duruş sergileyen kayınpederinden gelir. Bu mesaj ise, kadının, erkeklere ait işleri yapabileceği ama kadınlığa ait sınırları şaşırarak kadar ileri gitmemesi gerektiğidir.

Evlilik Öyküde farklı evlilik türlerine yer verilmiştir. Mebrure Hanım ve Ali Tevfik Bey, görücü usulü evlenmiş, aralarında uzun zamandır duygusal bir ilişki kalmamıştır. Birbirlerini idare ettikleri, geleneksel bir ilişki biçimini yaşamaktadırlar. Nebahat ve Ali Süreyya ise modern evliliği temsil etmektedir. Bu evlilik hem aşkı, hem evlilikten beklentilerin ve evlilikte rollerin uzun uzun konuşulduğu bir sözleşmeyi içermektedir. Fakat karakterlerin, her konuda tamamen eşit ve denk şekilde görev paylaşımı yaparak, toplumsal cinsiyet rollerini yok sayarak yürütmeye çalıştıkları bu evliliğin sonu dramatik şekilde sonuçlanmıştır. Bu şekilde bir beklentinin gerçeklerle uyumlu olmadığı belirtilmektedir. Her iki evlilikte de kadın karakterler, davranışlarındaki ısrarı ve katılığı sebebiyle olumsuz olarak gösterilmiştir denilebilir.

Aile içi uyumsuz ilişkiler/Dram Geleneksel bir karakter olan Mebrure, baskıcı bir karakterdir. Ali Süreyya, Memduha ve Nebahat'ın isteklerini, beklentilerini anlayamamaktadır. Bu durum aile içinde kopmalara neden olur. Memduha, yanında büyüdüğü aile ile çatışma yaşar ve sevgilisi ile kaçarak onlara dava açabilecek konuma gelir. Ali Süreyya ailesinden gizlice evlenir. Karısı ve annesinin geçinememesi sonucu ise ailesinin evinden ayrılmak zorunda kalır. Nebahat ve Ali Süreyya'nın evliliği ise ekonomik sorunlar, toplumsal cinsiyet rolleri ve beklentiler sebebiyle giderek kötüleşir. Tüm ailenin bir araya gelip barış sağlaması ise günahsız bir bebeği trajik ölümü sonucu olmaktadır. Cinsiyet rolleri, kuşak çatışması, ekonomik sebepler aile bireyleri arasında uyumsuzluk yaratmaktadır.

KARAKTER ANALİZİ

Nebahat (İnatçı)

Karakter Nebahat, kadın hakları konusunda çok hassas bir kadındır. Kadınların erkeklerle aynı haklara sahip olması, onların yaptıklarını yapıp, yapmadıklarını yapmaması gerektiğini düşünüyordur.

Bu konuda prensip sahibidir. Tavır ve tutumlarında geri adım atmamaktadır. Çocuğunun bakımı ve eşinin ailesi ile geçinme konusunda sorumluluklarını yerine getirmediği ve uyumsuz olduğu görülür. Bu yüzden hırçın davranışları göze çarpar. Dik başlı ve iddialı görünür. Öz güveni yüksek, yenilikçi, modern kadını temsil etmektedir.

Aktivite Nebahat, çalışmaktadır ve ev işleri ile uğraşmayı sevmemekte, hatta bu durumu aşağılayıcı bulmaktadır. Daktilocudur. Annesi ve üvey babasıyla yaşarken, onu zorla başka biri ile evlendirmek istedikleri için Ali Süreyya ile evlenip evden ayrılmıştır. Makyaj yapmayı, bakımlı olmayı önemseydiği anlaşılmaktadır.

ÖRNEK ANILAR

Modern Nebahat, ilişkisinde kadın ve erkeğin rollerinin tamamen denk ve eşit olması gerektiğini düşünüyordur. Geleneksel anlayışı küçümsüyordur. Ali Tefik Bey'e konu ile ilgili düşüncelerini anlatır. "Aile harcamalarının yalnızca erkeğin cebinden çıkması ona çekilmez bir amirlik tavrı veriyor... Kadını şöyle böyle, isterse besliyor; istemezse açlığa yakın bir darlık, bir sıkıntı içinde yaşıyor. Evlerini darlığa düşürüp de gelirleriyle metreslerini besleyen erkeklerin hikâyelerini siz benden iyi bilirsiniz."

Uyumsuz/Dik başlı Nebahat'ın modernliği ve değişen kadını farklı yorumladığı, kocasının ailesi ile aynı evde yaşamasına rağmen ev ile ilgili sorumlulukları paylaşmadığı görülür. Mebrure Hanım konu ile ilgili komşusuna dert yanar. "Dağ taş çamaşır yığıldı. Gündelikçi getirmeye halimiz elverişli değil. Reyhan'a biraz yardım ediver de bu kirlilerin bir parça önünü alalım dedim. Havuza düşmüş kedi gibi hemen tiksinti ile silkinip başını sallayarak : "Ben kadın hizmeti göremem. Aşağılık iştir; ben erkeğim." dedi. Bu cevabın karşısında donakaldım. Büyük devrimler oldu, dünya değişti; bütün bildiğimiz, gördüğümüz adetlerin akıntıları tersine döndü. Ama Allah korusun, değişikliğin bu türüsü bizden başka kimsenin evinde görülmemiştir.

Sorumsuz/İnat Nebahat, kocasıyla çocuğun bakımı konusunda kavga eder. Kocası ondan önce davranıp işe gidince de geri adım atmaz ve çocukla ilgilenmeden o da işe gider. Bu duruma hem üzüyor hem de prensiplerinden taviz vermek istemiyordur. Kocası ile birlikte, bebeklerine karşı sorumsuzca hareket ettikleri anlaşılmaktadır. "Bizim gibi ana babadan vakitsiz gelen bu mutsuz yavrunun uğrayacağı sonucun sorumluluğu, vicdansız adam senindir. (Salıncağa bakarak titrek ses ve serpintili yaşlarla) Kıtık yüzyılının zulme uğramış kurbanı, uyu... Ve hiç uyanma... İşte bende gidiyorum. (Dışarı fırlar, hızla kapıyı çekek uzaklaşır.)"

Mebrure Hanım (Otoriter)

Karakter Mebrure Hanım, oldukça bencil ve geçimsiz bir kadındır. Ali Süreyya ve Memduha'nın isteklerine kesin bir dille karşı çıkar ve onları baskı altına almaya çalışır. Sık sık öfkelenir, öfkelenildiğinde ise kaba ve kırıcı konuşur. Menfaatçi ve samimi yetsizdir. Memduha'nın mirası konusundaki tavrı bu özelliklerini ön plana çıkarır. Geleneksel bir karakterdir.

Aktivite Ev hanımıdır. Bütün günü evde geçirdiği, evin düzeninden sorumlu olduğu anlaşılmaktadır. Her şey kilit altındadır ve anahtarları da onda durmaktadır. Ailesindeki herkesin yaşamına karışmaktadır. Komşusu ile yakın arkadaşır. Onunla sık sık dertleşir. Oğlu ve gelini onlarla yaşarken, ev işlerine yetişemediği için Reyhan'a zaman zaman yardımcı olduğu görülür. Bu durumdan ise hiç memnun değildir.

ÖRNEK ANILAR

Maddiyatçı/İkiyüzlü Mebrure Hanım, Memduha ve Ali Süreyya'nın evlenmesi konusunda baskıcıdır. İkiyüzlü davranır. Bir taraftan Memduha'nın iyiliği için çabalar görünürken asıl amacının para olduğu anlaşılır. Bir süre sonra bunu kocası ve oğluna itiraf etmekten de kaçınmaz. Ayrıca kendi kocası için ikinci bir kadını kesinlikle kabul etmiyorken, oğlu için bu durumu normalleştirmektedir. "Bu dünyada herkes karısını severek almaz. En çok evlenmeler bir gereklilik üzerine olur. Kaç defa söyleyeyim? Sen bu kızı al, sonra da gönlünün seveceği bir kadına rastlayınca, onunla eğlen. Bu kızın parası sana birkaç kadın sevdirmeye elverişlidir."

Baskıcı/Otoriter Ali Süreyya, Memduha ile evlenmek istemediğini söyledikçe annesi onu susturuyor, bu seçeneği kabul etmiyordur. Ona ve Memduha'ya sürekli baskı yapıyordur. "Sus... Ben senin huyunu bilmez miyim? Kafan başka türlü düşünür, dilin başka türlü söyler... Memduha'nın nasıl vasisi

isek, öz analık hakkı ile senin üzerinde de vasiliğim vardır. Böyle çocukça budalalıklara kalkıştığın zaman seni susturmak, durumunu düzeltmek için, senin adına söz söyleme yetkim var, görevim de...”

Kaba/Düşüncesiz Annesinin gergin ve Nebahat'e karşı sinirli olduğu bir an, Ali Süreyya hamilelik haberini müjdelir. Mebrure ise karısının onu aldattığını ima eder. Öfkeliyken söylediklerine dikkat etmiyordu. “(Birdenbire bir kırgınlık kahkahası kopararak) A elbette... O kadar erkeğin arasında çalışıyor.” Ali Süreyya, annesinin iması karşısında dayanamaz ve ona el kaldırır. Babası ise karısının düşüncesiz, kaba konuşmalarını ifade eden cümleler söyler. “Annenin ne akıl ve düşüncede bir kadın olduğunu bilmiyor musun? Bu gerçeği bugün benden mi öğreneceksin? Onun kafası ile ağzının arasında bağ yoktu. Öfkelenince düşünmeden ağzına geleni ortaya boşaltıverir.”

Ali Tefvik Bey (Uyumlu)

Karakter Ali Tefvik Bey, uyumlu bir karakterdir. Genellikle ailesindeki her karakteri anlamaya çalıştığı görülür. Yol gösterici, anlayışlı tavrı ile dikkat çeker. Karısına göre daha merhametli ve sağduyuludur. Memduha, ona emanet edilmiştir. Kızın mirası konusunda fazla hassas davranmayı parasını az da olsa kullandığı anlaşılmaktadır. Fakat bu durumu savunmadığı, sürdürmeyi istemediği ve kıza haksızlık etmek istemediği görülür.

Aktivite Ali Tefvik Bey yakında emekli olacaktır. Aldığı maaş ise evi geçindirmeye tam olarak yetmiyordu. Memduha, reşit olana kadar onun parasını yönetmektedir. Kadınlara düşkündür, zamanında karısından boşanmadan ikinci bir evlilik yapmaya niyet etmiş fakat karısının engellemeleri ile vazgeçmiştir.

ÖRNEK ANILAR

Vicdanlı Ali Tefvik Bey, vasiliği altında bulunan Memduha'nın parasını zaman zaman az da olsa kullanmıştır. Fakat bu durumu savunmadığı, sürdürmeyi istemediği anlaşılmaktadır. Karısının iki yüzlü ve menfaatini düşündüğü planına karşı çıkar. Memduha'yı bile bile mutsuz olacağı bir evliliğe sürüklemeyi kabul etmez. Karısını eleştirir. “Vasiliğimin vicdanıma yüklediği görev yüzünden ben bu kızcağızı mutlu olmayacağı, isteğine aykırı bir evliliğe zorlamaktan korkarım.”

Sağduyulu Ali Tefvik Bey, bir çok konuda orta yolu bulmaya çalışır. Sağduyulu, merhametli hareket eder. Oğullarının kaza haber, evlilik haberi ile birlikte alınır. Karısı Ali Süreyya'nın habersiz evlenmesi durumuna odaklanırken, Ali Tefvik Bey öncelikli olarak oğullarının sağlığına odaklanır. “Hanım, sen ana isen ben de babayım. Bu yurdun birinci sahibi, aile başıyım. Senin sinir densizliklerine katlanmayı şimdiye kadar bir idman haline koymuştum; ama her şeyin, her dayanmanın bir ölçüsü, bir sınırdır. Hırçınlık bu sınırı aşınca ben de erkeklik, babalık hakkımı kullanmak zorunda kalırım...Yarasının ağır olduğu söyleniyor. Babalık ve analık şefkatlerimize sığınmak için kapımızın önüne kadar gelen oğlumuzun, sokak ortasında ölümünü herkese seyrettirecek kadar taş yürekli bir adam değilim... (Ali Tefvik bu son sözleri üzüntüden, acıdan titreyen bir sesle söyler.)”

Uyumlu/İlimli Ali Tefvik Bey, öyküde yaşanan olaylar karşısında gelenek ile modern olanın ortasında bir duruş sergiler. Karısı ve gelini, yaşlılar ve gençlerin anlaşamaması üzerine tartışmaya başlayacakken ortamı yumuşatmaya çalışır. “Canım, yaşlılar biraz gençleşir; gençler de biraz olgunluk hali alırlar; geçinip gideriz... Başka çare var mı?”

Anlayışlı/Yol gösterici Mebrure Hanım, gelinine ağır ithamlarda bulunmuştur. Oğlunun habersiz şekilde, hiç tanımadıkları bir kızla evlenmesini kabul edememektedir. Özellikle o Memduha ile evlenmesini isterken, sözünün çiğnenmiş olmasını da hazmedemez. Gelini, kadının söylediklerinden sonra evi terk etmek istediğinde Ali Tefvik onunla konuşur. Durumu uygun bir dille izah eder. Evliliklerine ve evlenme şekillerine karşı anlayışla yaklaşır. “Aldırma kızım aldırma... Geçen yüzyılın istibdat düşkünü kadınla, bu yüzyılın Cumhuriyet düşüncesinden doğan yeni kadınlık çarpışıyor. Elbette birinizin davranışı ötekine ağır gelecek; ama hanım kızım sen karıma kızma. Tersine ona acı. Senin biraz dayanıklılık göstermenle bu evin dirliği düzelebilir.”